

საქართველო GEORGIA

გარემოს დაცვისა და
სოფლის მეურნეობის
სამინისტრო

MINISTRY OF ENVIRONMENTAL
PROTECTION AND AGRICULTURE
OF GEORGIA

N 11636/01
09/11/2021

11636-01-2-202111091804

შპს „ალპანა ენერჯის“

მის: ქ. თბილისი, მთაწმინდის რაიონი,
თავისუფლების მოედანი, N 4, სართული 4

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ განიხილა თქვენი მიმდინარე წლის 20 ოქტომბრის N 18881 განცხადება, რომელიც ეხება - მდ. რიონზე 56.9 მგვტ დადგმული სიმძლავრის კალაპოტური ტიპის ჰიდროელექტროსადგურის („ალპანა ჰესის“) მშენებლობის და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიშს და გაცნობებთ შემდეგს:

- საპროექტო ჰიდროელექტროსადგურის დადგმული სიმძლავრის შესახებ მოცემულია ურთიერთგამომრიცხავი ინფორმაციები: სკოპინგის განცხადებაში მითითებულია - 55.37 მგვტ, ხოლო სკოპინგის ანგარიშში - 56.9 მგვტ, რაც საჭიროებს დაზუსტებას;
- დაზუსტებას საჭიროებს პროექტის განხორციელების ალტერნატივების შესახებ მოცემული ინფორმაცია. კერძოდ, ალტერნატივების ანალიზის მიხედვით, N3 და N4 ალტერნატივებიდან, რომლებიც ითვალისწინებს კალაპოტური ტიპის ჰესი მოწყობას (შეტბორვის დონის სხვაობით) პროექტის ენერგეტიკული მნიშვნელობის გათვალისწინებით უპირატესობა მიენიჭა N3 ალტერნატივას, თუმცა სკოპინგის ანგარიშში შერჩეული (მესამე) ალტერნატივის უპირატესობა გარემოსდაცვითი კუთხით არ იკვეთება. სკოპინგის ანგარიშიდან დგინდება, რომ მე-4 ალტერნატიული ვარიანტის შერჩევის შემთხვევაში, შედარებით ნაკლებია ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედება. N4 ალტერნატიული ვარიანტის მიხედვით, შემცირებულია კაშხლის სიმაღლე და წყალსაცავის შეტბორვის დონე, ხოლო აღნიშნული პარამეტრების შემცირების პირობებში, მცირდება წყალსაცავის წყლით დასატბორი ტერიტორიების ფართობი, მათ შორის დატბორვის ზონაში აღარ ექცევა კერძო მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთები და არსებული სახიდე გადასასვლელები. შერჩეული ალტერნატივა წარმოდგენილი და დასაბუთებული უნდა იყოს გარემოს დაცვის კუთხით. ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს საპროექტო ჰესის ტერიტორიის ალტერნატიული ვარიანტების SHP ფაილები;

- წარმოდგენილი დოკუმენტაციის და საპროექტო ტერიტორიის ელექტრონული გადამოწმების მიხედვით, „ალპანა ჰესის“ შეტბორვის არეალი საკმაოდ ახლოს ხვდება შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის (ქუთაისი (ჭომა)-ალპანამამისონის უღელტეხილი (რუსეთის ფედერაციის საზღვარი)) საავტომობილო გზასთან (დაახლოებით -15 მ-ში). დაზუსტებას საჭიროებს მდინარის კალაპოტის და მიმდებარე ტერიტორიების გარკვეულ მანძილზე დატბორვით აღნიშნული გზის ექსპლუატაციაზე მოსალოდნელი (შესაძლო) ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია. შესაძლო ზემოქმედების იდენტიფიცირების შემთხვევაში წარმოდგენილ იქნეს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის ინფორმირების და საკითხის დეპარტამენტთან შეთანხმების ამსახველი ინფორმაცია/კორესპონდენცია;
- დაზუსტებას საჭიროებს (კაშხლის განთავსების) როგორც შერჩეული, ისე ალტერნატიული ვარიანტების განხორციელების შემთხვევაში ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მიწის ნაკვეთების მონაცემების/საკუთრების შესახებ ინფორმაცია, რაოდენობის მითითებით;
- პროექტის გავლენის (შეტბორვის) ზონაში მოექცევა მდ. რიონზე და მდ. შარეულაზე არსებული საავტომობილო ხიდეები, სოფ. ღვარდიის საავტომობილო გზის მცირე მონაკვეთი. დაზუსტებას საჭიროებს აღნიშნული ხიდეების მონაკვეთებზე არსებული გზის მნიშვნელობის/სტატუსის (შიდასახელმწიფოებრივი, ადგილობრივი) შესახებ ინფორმაცია. ამასთან, სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ჰესის კომუნიკაციების განლაგების სქემაზე მითითებულია საპროექტო ხიდეების მონაკვეთები, თუმცა ანგარიშში წარმოდგენილი არ არის აღნიშნული საპროექტო ხიდეების პარამეტრები, მოწყობის საკითხები, ხიდის მოწყობით მოსალოდნელი ზემოქმედება და ა.შ. აღსანიშნავია, რომ საერთაშორისო ან შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზაზე განთავსებული ხიდის მშენებლობა ასევე გზშ-ისადმი დაქვემდებარებული საქმიანობაა;
- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო კაშხალზე თევზსავალის მოწყობა დაგეგმილი არ არის. ოთხივე ალტერნატივის მიხედვით, გათვალისწინებულია მაღალი კაშხლის მშენებლობა (35 მ) შესაბამისად არ იგეგმება თევზსავალის მოწყობა (დაბალი ეფექტურობის გამო), რაც გამოიწვევს ჰაბიტატის სრულ ფრაგმენტაციას და მნიშვნელოვან ზიანს მიაყენებს იქთიოფაუნას. ამასთან, სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია, რომ საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში მდ. რიონის იქთიოფაუნადან 4 სახეობა არის კოლხეთის ენდემი, 2 სახეობა არის კავკასიური ენდემი და 1 - შავი ზღვის ენდემური სახეობა. ვინაიდან კაშხლის სიმაღლე ძალიან ახლოს არის ეფექტური თევზსავალის მოწყობისა და გამართული ფუნქციონირებისათვის აუცილებელ კაშხლის სიმაღლის ზედა ზღვართან, უფრო დეტალურად უნდა იქნეს შესწავლილი თევზსავალის მოწყობის შესაძლებლობა იმ პირობის გათვალისწინებით, თუ რომელი წყალმიმღების ალტერნატივა იქნება შერჩეული. საჭიროების შემთხვევაში, შემოთავაზებულ იქნას თევზსავალის ალტერნატიული ვარიანტი. ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ გამოირიცხება თევზსავალის მოწყობა, დაზუსტდეს იქთიოფაუნაზე მიყენებული ზიანის მასშტაბი და ადეკვატურად იქნეს დაგეგმილი შესაბამისი/კონკრეტული შემარბილებელი ღონისძიებები საკომპენსაციო დათევზიანების პროგრამით, მათ შორის

შესაძლებელია განხილული იქნეს კომპენსაცია ადგილმონაცვლეობის პრინციპებით მდინარის ზემო წელში;

- დოკუმენტში ხელფრთიანების შესახებ ინფორმაცია ეყრდნობა მოძველებულ მონაცემებს (2008 წ), შესაბამისად, საჭიროა წარმოდგენილ იქნას განახლებული კვლევის და შესაბამისი შედეგების, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- დაზუსტებას საჭიროებს მდ. რიონზე კაშხლის მოწყობითა და საქმიანობის განხორციელებით ზუთხისებრებზე ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია;
- დაზუსტებას საჭიროებს ჰიდროელექტროსადგურის გაწმენდის, ფსკერდაღრმავების და სხვა მსგავსი სამუშაოების საჭიროების, ასევე აღნიშნული საქმიანობით წყლის ბიომრავალფეროვნებაზე, განსაკუთრებით იქთიოფაუნაზე ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია;
- სკოპინგის ანგარიშში ძირითადად მოცემულია საკვლევი რეგიონის ბიოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა. საპროექტო საქმიანობის მასშტაბის გათვალისწინებით, დაზუსტებას საჭიროებს ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ნაწილი და დაზუსტებას (შესაძლო ზემოქმედება და მისი სახეები);
- სკოპინგის ანგარიშში დაზუსტებას საჭიროებს მშენებლობის ფაზაზე იქთიოფაუნაზე უარყოფითი ზემოქმედების შერბილების მიზნით პრევენციული ღონისძიებების გატარების შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო ინფრასტრუქტურის და შეტბორვის არეალის დასახლებულ პუნქტებთან (სოფ. ზოგიში, სოფ. ქვედა და ზედა ღვარდია) სიახლოვის გათვალისწინებით, სკოპინგის ეტაპზე წარმოდგენილ იქნეს პროექტთან დაკავშირებით ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირების, მათი პოზიციების, დამოკიდებულების, აზრის გათვალისწინების ამსახველი ინფორმაცია;
- სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ „აღპანა ჰესის საპროექტო არეალში ჩატარებული წინასწარი კვლევის შედეგების მიხედვით, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში, საშიში გეოდინამიკური პროცესების თვალსაზრისით მაღალი რისკის უბნები არ დაფიქსირებულა“. აღნიშნული საჭიროებს დაზუსტებას, ვინაიდან სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მონაცემების მიხედვით, საპროექტო არეალში და უშუალოდ შეტბორვის პოტენციური ზემოქმედების ზონაში, მდ. რიონის ხეობის ორივე მხარეს, მდებარეობს მასშტაბური გავრცელების სეისმოგრაფიკული ძველმეწყურული სხეულები. ორივე მეწყრის ძირი შეხებაშია მდინარის კალაპოტთან და სავარაუდოა, რომ წყლის დონის აწევა და წყალსაცავის ექსპლუატაციის რეჟიმში დონეების ცვალებადობა უარყოფითად იმოქმედებს მათ მდგრადობაზე;
- აღსანიშნავია ხეობის მარჯვენა ფერდობზე არსებული მეწყრულ-გრაფიკაციული ბლოკი, რომლის არეალში მოქცეულია ბუნებრივი ძეგლი, ე.წ. „საირმის სვეტების“ კომპლექსი (იგი წარმოადგენს უნიკალურ გეომორფოლოგიურ ფენომენს და რეგიონისთვის მნიშვნელოვან ტურისტულ ობიექტს). მეწყრული სხეულის ქვედა ნაწილი პერიოდულად აქტიურდება მდ. რიონის გვერდითი ეროზიის, ფერდობის ამგები ნახევრადკლდოვანი ქანების გამოფიტვის მაღალი ხარისხისა და ნაპრალოვნების გამო. დაზუსტებას საჭიროებს (წყალსაცავის მოქმედებით)

მეწყრულ-გრაფიტაციული პროცესების შესაძლო გააქტიურებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასების შესახებ ინფორმაცია „საირმის სვეტების“, კომპლექსზე. ამასთანავე, შეტბორვის გასწვრივ გადის ქუთაისი-ალპანა-მამისონის ცენტრალური საავტომობილო გზა, სადაც რამდენიმე უბანზე დღესაც ფიქსირდება პერიოდულად აქტიური ქვათაცვენა/კლდეზვავური უბნები, რომლის შეფასების და მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია ასევე დასაზუსტებელია;

- ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, აუცილებელია მეწყრული სხეულების არეალში და მათ მიმდებარედ ჩატარდეს დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები, რომლის საფუძველზეც უნდა შეფასდეს: ფერდობების მდგრადობაზე ზემოქმედების ხარისხი, მეწყრული პროცესების შესაძლო გააქტიურებით მოსალოდნელი საფრთხის დონე „საირმის სვეტების“ კომპლექსის, საავტომობილო გზასა და უშუალოდ ჰესის ინფრასტრუქტურულ ობიექტებთან (წყალსაცავი, კაშხალი, ჰესის შენობა და სხვა) მიმართებაში;
- სკოპინგის ანგარიშში, (გვ. 30) 5.4 თავში (ზემოქმედება გეოლოგიურ გარემოზე) გაურკვეველია ჩანაწერი: „იმ რეგიონში, სადაც ტექტონიზმი ეფექტურია, ანტიკლინური და სინკლინალური სტრუქტურები ჩამოყალიბდა ძაბვის შედეგად და კირქვის ორივე დასტა, რომელიც ქმნიდა ძირეულ ქანებს, გადაიქცა ხშირ ბზარებიან მკვრივ სტრუქტურად. შეინიშნება არასტაბილურობა ადგილობრივი დენების და ქანების ვარდნის სახით, ქანების გამოფიტვის გამო იმ ადგილებში, სადაც ძაბვის ზემოქმედება ინტენსიურია. გარდა ამისა, დანაოჭების გამო, ფერდობის ნატანი გროვდება ძირეულ ქანებში და ნატანში აღინიშნება ისეთი არასტაბილური მდგომარეობა, როგორცაა ქანების ბლოკების ჩამოცვენა.“
- ტექსტურ ნაწილში ფიქსირდება ტერმინოლოგიური უზუსტობები. კორექტირებას საჭიროებს ანგარიშში მოცემული გეოლოგიური ტერმინოლოგია;
- გეოლოგიური რუკა წარმოდგენილი უნდა იყოს ქართული ლეგენდით;
- დაზუსტებას საჭიროებს ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის კლიმატური დახასიათების შესახებ;
- ტერმინი „ჩრდილოეთი საქართველო“ არასწორად არის გამოყენებული, რამდენადაც ტექსტში არ არის იდენტიფიცირებული მისი საზღვრები (დასავლეთ, აღმოსავლეთ და სამხრეთ საქართველოსგან განსხვავებით, რომელთა ისტორიულ-გეოგრაფიული საზღვრები იდენტიფიცირებულია);
- სრულიად შეუსაბამო/გაუგებარია და დაზუსტებას საჭიროებს საპროექტო ტერიტორიის ატმოსფერული ნალექების მახასიათებლად ისეთი განზოგადებული და მასშტაბური მაჩვენებლის მითითება, როგორც არის შავი ზღვის რეგიონის წლიური ნალექების ჯამური მნიშვნელობა (1000-3000 მმ), მაშინ, როდესაც მეტეოსადგურ ალპანას აქვს ატმოსფერულ ნალექებზე დაკვირვების საკმაოდ სანდო მასალა;
- მდ. რიონის საზრდოობის წყაროებს შორის არ არის მითითებული მყინვარული საზრდოობა, მაშინ, როდესაც გამყინვარების ფართობის მიხედვით, რიონის აუზს მე-2 ადგილი უჭირავს ენგურის აუზის შემდეგ. ჰიდროლოგიური და სამეურნეო თვალსაზრისით ეს მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რამდენადაც მყინვარული საზრდოობა წყალმოხმარების თვალსაზრისით ყველაზე მაღალმოთხოვნად პერიოდში (ზაფხულის თვეებში) ზრდის მდინარის ჩამონადენის, და შესაბამისად,

წყალსაცავის შიგაწლიური დარეგულირების ხარისხს. აღნიშნულის შესაბამისად საკითხი, მათ შორის წყალსაცავის შიგაწლიური დარეგულირების ხარისხის შესახებ ინფორმაცია, საჭიროებს დაზუსტებას;

- დაზუსტებას საჭიროებს 5.5.1 ცხრილში მოცემული ჰიდროლოგიური სადგურების მონაცემების გამოყენების შესახებ ინფორმაცია. ამასთან, გაუგებარია 5.5.2 ცხრილი;
- სკოპინგის ანგარიშის ჰიდროლოგიურ ნაწილში დაზუსტებას საჭიროებს ინფორმაცია მეთოდოლოგიის შესახებ;
- წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის ჰიდროლოგიური ნაწილი (2 გვერდი), საჭიროებს საფუძვლიან (მათ შორის სტილისტურ) გადამუშავებას.
- წარმოდგენილი მთლიანი 1083752 კვ.მ ფართობიდან (Shp ფაილი), რომელიც მოიცავს ასევე სანაყაროების ტერიტორიებს, „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 345593 კვ.მ წარმოადგენს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ტყეს. გაცნობებთ რომ სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე სანაყაროს მოწყობას კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან.
- თანდართული დოკუმენტებით და სსიპ წიაღის ეროვნული სააგენტოს ინფორმაციით საპროექტო ტერიტორია მოიცავს, ქვედა საირმის მიწისქვეშა წყლის საბადოს და მასზე 2017 წელს ოცდახუთი წლის ვადით, გაცემული (#1005077) ლიცენზიის კონტურს და პირველი სანიტარიული დაცვის მკაცრი რეჟიმის ზონას. „წყლის შესახებ“ საქართველოს კანონის 21-ე მუხლის (სანიტარული დაცვის ზონები) მეოთხე პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, პირველ სარტყელში (მკაცრი რეჟიმის ზონა) აკრძალულია „ნებისმიერი მშენებლობა, გარდა წყალსადენის ნაგებობებისა; ნებისმიერი დანიშნულების საცხოვრებელი და ადმინისტრაციული შენობების განთავსება; ინერტული მასალის მოპოვება; მილსადენის გაყვანა (გარდა წყალსადენის ნაგებობების მომსახურებისათვის აუცილებელისა); ჩამდინარე წყლების ჩაშვება, ბანაობა, პირუტყვის ძოვება და დარწყულება, რეცხვა, თევზჭერა, შხამქიმიკატების გამოყენება მცენარეთა დაცვის მიზნით“;
- საპროექტო ტერიტორია ასევე კვეთს, გვარდის ქვიშა-ხრეშის საბადოს კონტურს („წიაღის შესახებ“ საქართველოს კანონის 39-ე მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით „სასარგებლო წიაღისეულის საბადოს ფართობების განაშენიანება დასაშვებია, თუ განაშენიანების მსურველი წიაღისეულის მესაკუთრეს კომპენსაციის სახით გადაუხდის სასარგებლო წიაღისეულის იმ სახეობის საფასურს (შესაბამისი წიაღისეულით სარგებლობისათვის „ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მოსაკრებლების შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობით), რომლით სარგებლობასაც იგი ზღუდავს ან აფერხებს დაგეგმილი განაშენიანებით“);
- წარმოდგენილი ტერიტორია, ასევე მოიცავს სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების მიზნით, დასკვნა მომზადებულ ობიექტს #49823_10894, რომელზეც მიმდინარეობს ადმინისტრაციული წარმოება, შემდგომში ლიცენზიის გაცემის მიზნით;

- მოცემული გარემოებებიდან გამომდინარე შპს „ალპანა ენერჯიმ“ უზრუნველყოს ზემოაღნიშნული საკითხების შეთანხმება, როგორც სსიპ წიაღის ეროვნულ სააგენტოსთან, ისე ლიცენზიის მფლობელთან და შესაბამისი ინფორმაცია ასახოს სამინისტროში წარმოსადგენ დოკუმენტაციაში.
- გაცნობებთ, რომ „განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტების (გარდა რადიაციული ან ბირთვული ობიექტების მშენებლობისა) მშენებლობის ნებართვის გაცემის წესისა და სანებართვო პირობების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 31 მაისის № 257 დადგენილების 50-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „წ“ ქვეპუნქტის (ჰიდროელექტროსადგური 50 მვტ და მეტი) თანახმად, წარმოდგენილი პროექტით განსაზღვრული სამუშაოები განეკუთვნება **განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტებს**. „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე კარიერის დამუშავებაზე და სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების, ასევე საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი **განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტის** მშენებლობის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს სსიპ - საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტო. ამასთან, მე-14 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად სააგენტოს დასკვნის საფუძველია შესაბამისი ტერიტორიის არქეოლოგიური კვლევა, რომლის ჩატარებას უზრუნველყოფს მიწის სამუშაოების განხორციელებით დაინტერესებული პირი. **მოცემული გარემოებიდან, ასევე პროექტის მასშტაბიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია შპს „ალპანა ენერჯიმ“ უზრუნველყოს საპროექტო ტერიტორიის არქეოლოგიური კვლევა და შესაბამისი დასკვნის მოსამზადებლად, სააგენტოში წარდგენილი იქნეს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტაცია (კვლევის შედეგების შესახებ).**

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამინისტრო სკოპინგის დასკვნის გაცემის მიზნით ადმინისტრაციულ წარმოებას დაიწყებს აღნიშნული შენიშვნების/საკითხების გათვალისწინებით გადამუშავებული სკოპინგის ანგარიშის წარმოდგენის შემდეგ.

გიორგი ხანიშვილი

მინისტრის პირველი მოადგილე

